

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, December' 8-dikán 1818.

Nagy Britannia.

A *Londoni-Gazette*' egyik toldalékjában e' van a' Királyné haláláról:

November' 17-dikén délutáni egy órakor, az egész Királyi Familia' leírhatatlan bánatjára, a' Királyné, hosszas betegség után, ki múlt az élők közül. Sok és példás virtusai, mellyek ő Felségét hosszas életében kitettzövé tették, minden rendü alattvalóit nagy tiszteletre indították, és halálát a' Nemzet közönséges bánatja tárgyává tették.

'*Sofia Sárkota*, a' Mecklenburg-Strelitzi Herczegnek *Fridrik Lajos Károlynak* leánya, született Május' 19-dikén 1744-ben; házossági életre lépett September 8-dikán 1761-ben III-dik György Angliai Királlyal: maga után hagyott 12 gyermekeket, 7 fiút és 5 leányt.

Az a' kötél, a' melly a' Hertzegaszszonyt, a' mi Királyunkal egybe kaptsolta, nem a' politika' szüleménye volt — hanem a' semmitől meg nem kötött hajlandóságból, 's a' szív szabad választásából folyt. III-dik György, tsak hamar a' Thrónusra lépése után, kinyilatkoztatta a' maga tanátsában, hogy tsak Népe' boldogsága eszközölheti az ő boldogságát is, 's hogy ezt a' jövendőre nézve is állandóvá tegye, fel tette magában, hogy egy olyan Hertzegaszszonyt vegyen-el, a' kivel a' házi élet' tsendes örömeit elérheti: 's e' végre meg kérette *Sárlotának*, a' Mecklenburg-Strelitzi Uralkodó Hertzeg leányának kezét, a' ki valódi virtusaival és szeretetre méltóságával kitettzö, 's a' kinek Felséges familiája

Angliához, és Királyi házához mindég különös hajlandósággal viseltetett. Mihelyt a' Parlamentum e' felől hivatalosan tudósított, minden esztendőre 100,000 font Sterlinget határozott az ifjú Királynénak, 's lakóhelyül a' *Richmondi* és *Birminghami* Kastélyokat ajánlotta oda. Mindjárt a' második esztendőben egy Hertzeg születésével a' Nemzet leg buzgóbb kívánsága betelyesedett. Tsak ez az egy történet is elegendő lett volna, hogy néki a' Nemzet szívét fel nyissa: ha szinta az anyának, a' Feleségnek, és Királynénak, minden virtussai, nem diszesítettek is volna szép lelkét. Sokáig meg fog ditső emlékezete a' Szabad Brittsok' szívében maradni!

Fél órával kímulása előtt élt az Uri Szent Vatsorával. A' Régens Princz tartotta fejét, midőn az utolsó lehellettel az élettől megvált.

A' Romilly árva gyermekei Túrívá L. Hollandot 's Lansdowne Marquist rendelték; kik mind ketten barátjai voltak; kétségkívül ezeknek gondolkodási principiumaik szerént fogják nevelni őket.

A' Korkban találtató bolondok' házában, azon szerentsétlenek között, kiknek elméjek' megbomlása okát az Orvosok 1793-tól fogva kitanulhatták, 103 férjfiak és 37 asszonyemberek találtak, kik az erős italokkal való mértékletlen élés miatt bolondultak-meg. Szeretett-társ-féltő bolond 20 férjfi és 25 asszonyszemély volt köztök.

November' 19-dikén Kabinéti gyűlést tartván a' Ministerek, meghatározták, hogy a' Parlamentomi ülések a' jövő Januárius' 14-dikén elmúlhatatlanul kinyitódjanak.

Londonban egy olly pénzváltó ház bankrótírozván, melly a' Frantzia papirosok' betsének minapi megtsökkenése miatt, 150,000 font Sterlinget (többet mint *másfél* millió forintot) vesztett, ennek nem csak más magános pénzváltó házakhoz, hanem még a' Státus' hiteléhez is, befolyása lehet; legalább, féltek némelyek, hogy lenni fog.

A' boldogult Királyné megtiltotta, hogy a' testét be ne balzamozzák. Pénzt, mint a' közönségnek némely része itél, igen sokat nem hagyott ő Felsége, hanem gyémántot 's egyéb drága követ sokat hagyott.

B e l g i u m.

Egy Brüsszeli Ujság az ezen városban most folyamatosan lévő fogdosásokról szárnyaló különböző vélekedések felől így szól: Ezen sok 's különösnek tetsző hírek közt, méltán mondhatná nekünk valaki Olvasóink közzül: Ti ott helyben vagytok — emeljétek fel a' fátyolt, 's mutassátok meg az igazságot. De mi a' leg nagyobb egyszerűséggel, csak azt felelnők: semmit se' tudunk: a' bévádoltatottak' kikérdezése a' közönségre nézve titok. Azonban bizonyos, hogy a' Státusban, a' hol a' személyes szabadságért a' Constitutzió kezes, az ilyen rendkívül való intézetek nagy és parantsoló szükség nélkül elő nem vétetődtek volna. Ugy hiszszük, hogy nem sokára megfejti az idő ezen titkot. Addig bizhatunk Elöljáróink böltsességéhez. Most is szorosan nyomozzák egy ezen tárgy felől megjelent, nevetlen Irásnak nyomtatóját, a' mibe eddig haszontalan fáradoztak.

A' Frankfurti Journal, most se' szünik meg erősíteni, minden ellent mon-

dások mellett is, a' Carlsruhei újság részéről, hogy Sándor Császárt Brüsszeli útjában valósággal el akarták volna fogni, és hogy azon akarták némelyek gonosz és esztelen szanaékjok' kivételét építeni.

P r u s z s z i a.

Egy Királyi rendelés erejénél fogva ezután Pruszsziában egy hivatalban lévő Papot se lehet a' *Landwehr* név alatt esmeretes Katonai szolgálatra, kényszeríteni, 's közönségesen a' szolgálatra való kényszerítés alkalmaztatásában, a' különböző állapotok eránt illő tekintettel és ki-mélléssel kell lenni. Az ezen esztendőben a' Landwehri szolgálatra egybe-gyűlt férfiak a' személyt illető adó alól felvagnak szabaditva.

S p a n y o l A m é r i k a.

Az Áustriai Beobachter jelenti, hogy a' 2-dik Septembri Buenos-Ayresi újság szerint, oda Augustus' 26-dikán megérkezett a' Spanyol *la Trinidad* nevű hajó, a' melly a' Lima ellen való expediziora rendeltetett, és Cadixből az előtt öt hónapokkal indult-el. A' rajta lévő Katonák, tisztjeik ellen pártot ütöttek, hatot megöltek és a' tengerbe vetettek, melly után a' hajónak uraivá lettek. A' tiszteken és hajós legényeken kívül, 200 katonák voltak a' hajón, A' Buenos-Ayresi Országlószék meghatározta, hogy őket barátságosan fogadja. Az egész expedizió 2080 emberből áll, kik közt 300 lovas van.

S p a n y o l O r s z á g.

Irtuk vala a' mult héten kiadott újságlevelinkben, hogy Limából négy hajók, mellyek Piasterekkel 's egyéb Perui szerzeményekkel Kadiks felé evezvén, kettő közülök ide szerantsésen eljutott, hanem a' harmadikat, melynek Kastilia a' neve, az Insurgens prédálók

elfogták, a' negyedikről pedig, a' Preciosárol, nem tudják hova lett, 's nagyon félnek, hogy ez is a' prédálók' ragado-mányává lett. Már most nyilván írják Gibraltárból, hogy ez a' félelem nem ok nélkül való volt. Ezen hajót is elfogták's elvitték az Insurgensek.

H a y t i.

Egy 12. Sept. költ Sz. Tamási levél azt erőssíti, hogy Henrik Király és Boyer közt *Port au Prince* mellett ütközet esett, melyben Henrik megveretett.

S v é c z i a és N o r v é g i a.

A' Svécziái seregek még az 1814-dik esztendőben, midőn azon helyhez közelítették, a' hol VII. Károly elesett volt, a' Király ő Felségétől engedelmet kértek, hogy azon helyen, szabad tettés mellett eső alóírást által, a' Vitéz emlékezetére oszlopot emelhessenek. Most December 11-dikén midőn a' Károly halálának 100-dik esztendejébe telik, ezen szándék tökéletességre vitetődik.

S z e n t I l o n a.

Egy Londoni levél Nov. 18-dikán így szól: Hogy mi történt Bonapartéval, vagy mi lehet az utolsó Sz. Honai tudósításoknak foglalata, a' mellyek olly hirtelen történt Ministeri gyűlést okoztak, mind ez ideig bizonytalan. Újságleveleink szüntelen okoskodnak felőle, 's egyik a' többek közt azt jegyzi - meg, hogy melly hallatlan, és példa nélkül való dolog a' historiában, hogy egy ember, még fogságban is, azzal a' mi őtet illeti, olly nagybényomást és részvételt szerezzen mint Bonaparte.

A' Londoni Kurir még most is áll azon erőssítése mellett, hogy Bonapartét el akarták szöktetni. A' többek közt egy a' Carlislei újságban találtató levelet hoz fel, a' mellyben az is ott van, hogy Szent Ilonában a' partnak egy üreg-

jében két Szeretsenre találtak, kik azt mondták, hogy oda halászni mentek, 's a' kikeről kijött, hogy a' kősziklának egy eddig esmeretlen ösvényén mentek oda. Az is ezen Sz. Ilonáról irt levélben van, hogy ott gyakran vesznek észre hajókat a' part felé közelíteni, de a' mellyek kiszállani nem mernek. Sőt a' Kurir mérgesen ki kel a' több újságok, különösen a' *Chronicle* ellen, kik ezen ő állítását mint mesét nevetik.

Ezen levélnek, melly Nov. 8-dikán költ, elindulása előtt kevéssel az Austriai Biztos Báró Stürmer Szent Ilonát oda hagyta. Hosszas ottléte alatt, azt állítják, hogy tsak egyszer láthatta Bonapartét.

C h a m p d' A s y l e.

Juthat Olvasóink eszébe, hogy mit irt vala Kapitány Duplantier azokról a' tudósításokról, mellyek egy időskétől fogva ezen Amériki Frantzia kised plánta népről a' közönséges levelekben kijöttek. Ugyan ezen tárgy felől ezek találatnak a' Brémai újságnak Nov. 25-dikén kijött levelében: —“

„Az a' tudósítás, mellyet egy Galvestonból *Meksikoba* tételett Frantzia expeditzióról legelőbb a' Brémai újság kihirdetett, már most magának Generális Lalleman tnak, ezen expeditzió' vezérének, tulajdon tudósítása által is megvalóságosított, mellyeket a' Párisiak Anglus levelekből kaptak. Ezekben már most az is hozzá adódik a' Brémai újságban kijött legelső tudósításhoz, hogy a' Meksikói Támadók, *Bonaparte Josefet* s' Koronával megkinálták légyen. E' mellett azt is megjegyezhetjük, hogy az a' tudósítás, mellyet mi az említett expeditzióról elejintén kiadtunk volt, egy oly Stabális tisztnek pennájából folyt, a' ki maga is részese azon expeditzió'nak, következésképpen nem láthatjuk által, hogy miként mondhat annak ellent Kapi-

tány *Duplantier* Düsseldorfban. Hol volt Kapitány *Duplantier* Junius' 18-dikán, a' melly'napon az említett Stabálistiszt a' Calvestoni öbölből a' kétségbe hozatott tudósítást tette?"

Az Északi Amerikaiak még énekesek dolgában is vetélkedni akarnak az Európaiakkal. Az ő mostani híres éneklőjük *French* nevű aszszonyság, a' kiről ők azt hiszik, sőt írják hogy ennél szebben *Catalani* sem énekel Európában.

Olasz Ország.

Jósef Austriai Cs. Kir. Fő Hertzeg Magyarország Palatinusa, Nov. 21-dikén *Bolognába* megérkezett.

Maria Ludovika Fő Hertzegaszszony Pármai etc. Hertzegaszszony ő Felsége, Nov. 11-dikén *Piaczenziába* megérkezvén, ugyanoda 16-dikban ezen Fejedelemaszszonynak attya' testvére *Lombard-Velencei Vice-Király Rénát* ő Austriai Cs. Fő Hertzegsége is megérkezett; 's ott azon hónapnak 20-dikáig töltvén idejét, ekkor onnét *Majlandba* vissza indúlt.

Német Ország.

Sándor Császár ő Felsége Nov. 25-dikén *Carlsruhe* városába érkezett, a' hova, minthogy minden fogadási pompázásnak elmellőzését kívánta, legkisebb fényesség nélkül ment-be, 's a' Felsége' a' Császárné' édes anyjának, a' Markgrófnének kastélyába szállott-be, a' hol a' tisztelt Császárné ő Felsége, a' Markgrófné, *Friderika* (a' Svétziai volt) Királyné, a' *Hessendarstadi* örökös Nagy Hertzegné, *Lajos*, *Leopold*, *Wilhelmus*, és *Maximilian* *Badeni* Landgrófok, 's ezeknek egyéb közletről való rokonaik fogadták nagy örvendezéssel. Nov. 26-dikán tsakugyan szépen megvilágosított a' város. Ezen napot és 27-diket a' Hertzegi Ház' tagjai kebelében töltötte-el ő Cs. Felsége; 28-dikban pedig *Rastattba*

vette útját a' Nagy Hertzeghez, kinek egészsége meglehetősen jövülni kezdett. *Mihály* Nagy Hertzeg nem az édes Anyát kísérte-el, mint említettett, *Weimar* felé, hanem a' Császár' kísérői között van, a' ki 11 hat-hat lovas szekerekkel útozik, három tsapatokban. Maga a' középsőnél van Major-Generális Hertzeg *Wolkonskyval*. Az első tsapatnál találtaik a' Generál-Adjutánsa Hertzeg *Menzikow*. *Carlsruhe* városából 28-dikban estvéli 10 órakor *Stuttgardba* érkezett, 's Fels. testvér húga és sogora által nagy örvendezésekkel fogadtatott.

Württemberg gában még 20-dikán jött-ki de tsak most Nov. 28-dikán hirdettettki a' katonaságot illető büntetésekre nézve, egy hirdetés melyben ezek határozattak-meg:— A' veszsözés egészen eltöröltetik, 's az egyéb testi büntetések is tsak akkor gyakoroltassanak, hol a' kénytelenség kivánnya vagy a' hol a' büntételre valamely alacsony célzás volt az ingerlő ok. A' katonaság és polgári tisztviselők között eddig fennállott, nagyon szoros határ is megszűnik, 's a' polgári előjáróknak megengedtetik a' katonaszemélyek' megvizsgálata'sa 's megbüntete'tése, kiváltképpen a' szabadságos katonák' közönséges büntételeik egészen az ő kezek alá tartoznak annyiban, a' mennyben az igazság' kiszolgáltatásának fenntartására megkivántatik, 's egyéb fontos tekintetekkel nem ellenkezik. Egyébránt úgy intéztetett-el a' dolog, hogy a' katonaság törvényhozás, a' kidolgozás alá rendeltetett polgári büntetések könyvével, mihelyest ez tökéletességre fog menni, illendő módon egygyesíttessék.

Aachen. — (A' *Protocollum*' végezete). A' Hertzeg *Richelieu* Válasza. Az alólírt ő leg Keresztyénebb Felsége' Ministere és Státustitoknokja, az ezen hónap' 4-dikén ő *Exc.jokiól*, az Au-

striai, Nagy Britanniai, Pruszsiai, és Orosz Kabinéti Minister Uraktól, Fels. Fejedelmeik' parantsolatjára, ő hozzá intézett Notát vette, 's nem késett azt azonnal a' Királynak a' maga Urának eleibe terjeszteni. A' Király az Aacheni tanátskozáásokban, résztvevő Fejedelmek' bizodalmanak és barátságának, ezen újabb bizonyosságát, valódi örömmel és meglepéssel fogadta. Az az igazság, mellynél fogva ő Felségek, az ő szüntelen a' Frantzia Ország' boldogságát munkálódó gondoskodását 's különösen népe' törvényességét nyilván megesmérik, méllyen a' szívere hatott. Midőn a' Király tekintetét az elmúltra fordítja, 's megfontolja, hogy soha egy Nemzet is olyan Kötések, mint a' mellyeket Frantzia Ország magára vállalt, inkább lelkiismeretre vett hűséggel nem teljesíthetett volna, érzi ő Felsége, hogy a' nemzet, ezen az uton nyert újabb dicsőségét, mennyire köszönheti azon polgári alkotmánynak, a' melly alatt él; 's nagy meglepéssel érti, hogy Felséges Szövetségesei is, azon polgári alkotmány, megerősítését nem kevésbe hasznosnak tekintik az Europa' nyugodalmára — mint hasznosnak a' Franczia Ország' boldogságára nézve. Meg lévén győződve afelől, hogy leg első kötelessége legyen, minden hatalmában álló eszközök által, azon hasznokat, mellyeket a' közönséges békesség helyre állittatása minden Nemzeteknek ígér, erősebbé tenni, 's előmozdítani igyekezni — meg lévén győződve, hogy az Országlószekek közt való szoros egyesülés, leg bizonyosabb záloga azon hasznok' tartosságának, — hogy Frantzia Ország azon Systemához, mellynek erős volta a' principiumok és törekedések egységén fundálódik, idegen nem lehetvén, olyan egyenességgel, melly egy ilyen nemzet' karakteréhez illik, magát ahhoz kaptsolni fogja, 's hogy az ő belé-

állása, azon szerentsés következésekből, mellyeket egy ilyen Szövetség az emberi nemzet' boldogsága felől ígér, folyo és erős talpkövén álló reménységét még állandóbbá fogja tenni; — ennél fogva ő leg Keresztyénebb Felsége a' leg nagyobb készséggel elfogadja, az ő Cs. és Kir. Felségek' ajánlását, hogy a' maga tanátskozásait és fáradozásait az ő Felségek' törekedéseikkel, egy illy nagy hasznot eszközlő munkának, tökéletességre való vitelére egyesitse. Ennél fogva az alólirt, meg van hatalmazva, hogy az ő Felségek' Ministerei tanátskozáásaikban, — a' mennyiben azok a' bekességnek és azon kötéseknek, mellyeken az áll, 's azon költsönös jusoknak és állapotoknak, mellyek ezen Kötések által, minden Europai Hatalmasságok' megegyezésével fundálódtak vagy erősebbé tétetődtek, — megtartását tárgyazzák — részt vegyen.

Az alólirt kéri ő Excellentiájokat, hogy a' Király' a' maga Ura' ezen gondolkozásának és érzésének kifejezését, Fels. Fejedelmeikkel megesmértetni méltóztassanak: 's szerentséje van egyszersmind a' Minister Urakat legnagyobb személlyes tisztelete felől bizonyossá tenni.

Aachen, Nov. 12-dikén 1818.

Aláírta: R i c h e l i e u.

* * *

Az Austriai Császári Királyi Indzsiner seregtől Oberslajtnánt Scholl ur és ugyan ezen Indzsiner seregtől két Kapitányok vannak Uimához az ott készítendő új erősségek épittetésének igazgatására küldettelve; Würtembergától pedig Kapitány Berger úr.

B é t s.

A' Császári Királyi Felséges Udvara' Nagy Britanniai Királynénak meghalálzására nézve, Dec. 6-dikén 14 napokig tartó gyász ruhát vett-fel.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

A' Magyar Kurir' tisztelt Olvasójihoz.

Hogy el ne késsünk, addig is, míg ezen újságnak jövőre való elintéztetéséről, a' jövő pénteken vagy kedden bővebb tudósítást tennénk, most csak röviden jelentjük, hogy ennek árrát a' jövő 1819-dik esztendő' első felére, ugyanint Januárius' kezdetétől fogva Junius végéig, 14 forintokra határoztuk. Ennek jelentése mellett, mind azokhoz, kik ezt, minden fogyatkozásai 's a' terhes idők-höz képpent igen nagy megdrágulása mellett is, mind ez ideig előfizetéssel gyámolgatták, tartozó köszönetünket intézvé, ötöt továbbra is betses pártfogásukba ajánljuk. A' Postamester Uraknak, kiknek kezeiken által az Ujság az Olvasó Urakhoz 's Asszonyokhoz jár, eddig tett fáradságaikat hasonlóképpen köszönnév, szolgálataikat ennekutánna is egész bizodalommal kikérjük. Az előfizetés' módjai 's útjai most is mind azok lesznek, mellyek eddig voltak. Tudniillik kiki megteheti a' M. Kurir eránt való rendelést, vagy egyenesen a' hozzá legközelebb eső postán, vagy pedig egyenesen annak Kiadójánál, Bétsben, Nemes Hácul Antal úr' könyvnyomtató műhelyében, ily útasítás mellett: *Beym Katzenszweig*, Nro. 1818. De ez nem azért jelentetik, hogy a' postán hozzánk szálló leveleket ide útasítani szükség lenne, mert a' postán érkező leveleket különben is hozzánk küldik a' postáról, csak ott legyen a' boritékján a' Pántzél név: hanem csak az olyanokra nézve, a' kik Udvari Agens, vagy Kereskedő Urak, vagy akár mi rangú egyéb Bétsi esmerősseik által akarják Ujságaikat személyesen magunknál rendeltetni.

Pántzél Dániel és Társai.

Magyar Ország.

Fő Tisztelendő Buzithai Szeldmayer György Ur, a' Catarói Választott Püspök, Debalki Apátur és a' Nemes Kassai Káptalannak Első Nagy Prépostja és Kanonokja, a' ki még éltes korában is írása által ama derék munkát: „Bonus usus Logicae etc.“ Olaszból Deákra fordítván, az Anyaszentegyháznak használni kívánt, Kassán Nov. 25-dikén a' haldoklók' Szentsegeiben részesülvén, 70-dik esztendejében betses életét elvégezte.

A' Kassai Nemes Publicum hazafiui buzgósággal fogadta a' mult esztendőben azon Magyar Theátrumi Társaságot, melly Pestről Miskoltzra költözött. Annak előadásaiban a' Magyar Nyelv' kellemetes terjesztésének egy hathatós eszközt tekintvén, hogy annyival is a' Törvény' ezéljait siettesse, a' Társaságot nagy lelküséggel gyámolitotta. Felső Magyar Országának fő városában tapasztalt ebbéli hazafiui induláiot még inkább megérdemelni kívánván az említett Társaság, az idén nagyobb készüllettel jelent meg, és Nov. 3-dikán a' Némzeti ditsóséget érezhető Hazafiaknak nagy örömökre mutatványait elkezdette. Így a' mit az idő elrontott, a' hazafiui igyekezet helyre hozhatja.

Okos Juhjászol.

Ez a' Juhjászol, mely sok különös haszna által, a' pallérozó Juhos Gazdáknak juh-étetésbéli minden kívánságjokat ki fogja elégíteni, ezen felül még, igen eggyügyü készülletéért is, az ekkorig feltalált minden másforma juhjászol felett megérdemli az okos nevezetet; még a' felett is, a' mely ugyantsak azonegy elmétől került volt, és az én' Uramnál a'

Mgos. Báró-Generálisnál szokásban vala, de méreg-nehéz, 's valamint másféléken, valamennyi akarhol van, a' hasas juhok, báránnyok' veszedelmekkel szorongani szoktak.

En a' Feltaláló által készítettett mustrajászlott, 's még egynéhányhoz megkívántató deszkát, elvitettem magammal Pestről az utóbb megnevezett Helységbe, a' hol a' juhnyájj vagyon; a' Juhásznak megmutattam, a' ki, még minekelőtte a' jászollal próbát-tettünk volna (ritka eset, hogy a' mi Juhászaink azt, a' mit a' Szép-apjok is úgy nem tsinált, helybe-hagyják vagy ki ne gúnyolják), nem tsak helybe-hagyta, hanem azt, annak együgyűségéért, a' maga' módja szerént, ilyen szókkal dítser-te-meg: — „Énnye „az ilyen adta ugyan okos gondolatot fundált!“ — Kérdezvén tőlle, ha megtudná-e' tsinálni? — egy, a' faragáshoz valamennyire értő Bojtárja azonnal magára vállalta és meg is tsinálta, bár nem oly' ékesen mint a' mustra van; de a' tzelra tökéletesen jól.

Készen lévén az újj Juhjászol, az egésznek a' nehézségét megmásáltam, és nyomott 38 fontot, a' diametere 3½ talp (Schuh).

Tele rakattam szénával, kieresztetem hozzá, a' Feltaláló kívánsága szerént, 16 legnagyobb örüt, mellyek azt, egy kevés ögyelgés után, úgy körül-állották, hogy még ki kellett eresztetni ket-tőt, és ezek is igen könnyen oda fértek. Azután próbáltam Anya-juhokat; mellyek között 20, minden commoditással ehetett. Utóljára eresztettem hozzá 24 tokjót: ezek is mind oda fértek. Azután étettem belőlle zabot; utóljára nyaltam sót; — ezekre is legalkalmatosabb.

Ez a' Juhjászol nem tsak azért okos és gazdaságos, hogy könnyen készíthető, kevés fa kell hozzá, kis helyet foglal-el, még is sok juh ehetik belőlle kényyére; hanem azért is, mivel' valóságos takar-

mány-kímellő: mert, akar szénát, sarjút, akar szetskát, zabot, kromplit, metzett lóhert, akar sót vagy orvosságot, egyszóval, akarminémü takarmányt vagy nyalnivalót teszünk belé, a' juhok úgy kieszik, hogy tsak egy mor'sányi is kárba nem mehet; és a' miről eddig még igen keveset vagy semmit-se gondolkoztak, a' szénának az apraja, a' levele, a' murva és fűmag, ezek a' leg-táplálatosabb részek is mind a' juh' szá-jához folynak, a' jászol' egész közép-tér-sége tisztán marad, — valamit tsak a' jászol' közepére vetnek vagy öntenek, ezt a' juhok mind egy mor'sáig kiehetik ab-ból. — Ezenkívül, mennyi bajok van azzal a' Juhos Gazdáknak, hogy a' Juhászok minden mérés nélkül, egy nap' többet, másnap' kevesebbet, tsak szórják a' juh' elébe a' szénát: melyből a' következik, hogy nem lehet előre felszám-lálni, — vagy inkább, kikalkulálja ugyan a' Juhos Gazda mennyi szénára van szük-sége tavaszig, — de, tsak szeme előtt mérődvén a' széna, tavasszal kéntelenek fél, sőt tsak negyedrésznyi szénázásra szorítani a' nyájjat. Ebből pedig mi következik; — tudják a' bőrrel kereskedő 'Sidók is. — Ezt, mondom, mind el le-het kerülni ezen újj Juhjászol által: mi-vel' ha egyszer megmérjük hány font szé-na megyen a' jászolba (az én próbám, nyomás nélkül 15—16, nyomva 20 fon-tot mutatott), többé nem szükség' fontol-gatni; mert a' jászol maga, mértékül is szolgálhat, a' nélkül hogy a' fontol-gásra napszámot vesztegetnének.

Rendkívül nagy haszon még ezen já-szolban az, hogy a' takarmányból, tsak egy szálát sem kéntelen a' gyenge ter-mészetü juh eltapodva vagy motskosan megenni, mint különben szokta. A' sor-ra, illendő távolságra rakott jászlok kö-rül-álló juhok között, igen könnyü a' Ju-hászoknak járni-kelni; a' juhoknak sem kell a' hosszú jászlokat kerülgetni. — De

talán legnagyobb haszna ennek az okos jászolnak az, hogy e' mellet a' juhok, ha bár annyi állana is mellette, hogy a' fejek alig fér, hasban nem tolonganak, mint a' hosszú vagyis egyenes jászol mellett még úgy is szoronganak, ha a' fejek a' jászol' fele-részét el nem fogja. Az egyenes jászlon élő juhok közzul, ha tsak a' jászol nem felesleg-számmal van, leg több juh megvetélik (idétlent ellik). Ezen újj jászolnál pedig, 3-akkora is lévén az a' circulus, mellyet a' juhok' farafornál, mint-sem az, a' hol a' fejek van (ez 10¹, amaz legalább 30¹); szükségképpen jut a' hasoknak 20 talpnyi tá-gasság: következésképpen, legfeljebb is tsak a' fejek és a' vállok ér össze; a' ha-sok éppen-nem. Ennél-fogva, sem egy-más hasát nem dőfölik, sem pedig el-nem motskolhattják egymást, 's a' mit esznek, tisztán ehetik-meg.

Ennek az okos jászolnak több na-gyobb 's apróbb hasznát, mellyekhez az is tartozhatik, hogy az első jászlot az Asztalos' 14 esztendő Inassa maga hoz-ta haza a' Ketskeméti kaputól a' Bálvány-úttzára, mintegy 1000 ölnyire, — meg-fogja látni kiki, a' ki magának megtsi-náltattja, 's neheztelni fog magára, — miért nem ötlött néki magának eszébe ez az eggyügyü természeti gondolat. De úgy szokott az lenni; minden dolog kön-nyű azután ha más az utat megegyengel-te: — a' tojás is könnyen megállott az-után a' maga' végén, mikor azt Colo na az asztalhoz ütötte.

Ennek az egészen újmódi, 's min-den Juhos Gazdákra, még a' legkisseb-bekre nézve is megbetsülhetetlen okos Juhjászolnak feltalálását, valamint szám-talan más jó és hasznos dolgokat is, a'

mi, hasonlóképpen megbetsülhetetlen Nemzeti Gazdánknak Tek. Tud. Kisszán-toi P e t h e F e r e n t z Úrnak, több T. N. Vármegyék' Táblabírájának köszön-hetjük; kit, mint Hazánk' agriculturájá-nak egyik legelső Előmozdítóját, sok külömbkülömbféle tudós Munkák' Iró-ját, hasznos Műszerek' szerentsés fel-találóját, a' maga nemében eggyetlen-egy Munkáiért 's fáradhatatlan szorgalmatos-ságiért, a' Haza — melyről még ekko-rig, igen kevés híjján, tsak azt mond-hattja, hogy benne született, — méltán tsudálja, — a' külföldiek tisztelik. Én sem azért íram ezt, mintha érdemeihez valamit tudnék vagy akarnék adni, mivel' ahhoz kitsiny vagyok; hanem mint a' me-zeigazdaságnak kedvellője, annak meg-hálálására, hogy ezen hasznos találmán-nyal nekem lehetett első szerentsém pró-bát-tenni, Mgos. Báró - Generális Vaji V a y M i k l ó s U r a s á g o m' juhnyáján, 's szívemből óhajtom, hogy az egész Haza minél - elébb megismerje. — B u g y i, N ó v. 28. 1818.

H a r s á n y i J á n o s m. k. i.

U. J. — Van már efféle Jászol Nagy-méltóságú Ürményi Ü r m é n y i J ó s e f Országbíró Ur Ő Exja. Váli Uradalmában is, és Baratskán, T. Táblabíró T ö l - t e s s y J á n o s Úrnál: készülnek más-ua is. — Már a' Bugyi falusi Bíró is meglátván, tsináltatni akarja a' maga' juhái számára: már pedig annak, a' mit parasztember megszeret és elfogad, — természetinek kell lenni.

Minden órán ki fogom nyerni a' fenn-tisztelt Feltaláló Úrtól a' Jászol' leírását is, mellyet azonnal által fogok küldeni, hogy a' Juhos Gazdák annál-inkább elő-mehessenek szándékjokban. Ugyanaz.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —

December' 4-dikén 246⁵/₆ — 5-dikén 249¹/₂ — 7-dikén 250 — forintot.